

betrof, een andere geest ademde dan de door Six opgestelde stukken; wij citeren:

‘Van ieder wordt verwacht dat hij zich stipt zal houden aan de bevelen der regering en aan die van het Geallieerde opperbevel. Met de meeste aandrang sporen wij allen aan tot een ordelijke houding en tot het nalaten van daden van eigen richting, welke in strijd zijn met ons rechtsbesef, onze traditie en onze democratische opvattingen.

Wij vertrouwen dat men zich in de begrijpelijke vreugde over de herkegen vrijheid waardig zal gedragen en zonder dwang die orde en tucht in acht zal nemen, welke passend zijn bij de ernst van de tijd die wij beleven.

Zoals ons volk sterk was in de verdrukking, zo getuige het van kracht en zelfbeheersing bij de bevrijding.’

‘Als ik mij niet vergis’, aldus le Poole, werd in Leiden ook nog ‘een speech voorbereid in het Engels voor de Geallieerde commandant, zowel voor Amsterdam als Den Haag, omdat men meende dat er persé twee flanken door zouden stoten die naar de voornaamste plaatsen van Holland zouden gaan. Er heerste een hoogst geëmotioneerde stemming. De gedachte leefde eigenlijk dat men praktisch te laat in Den Haag zou komen.’¹

Nu, dat was te optimistisch gezien. Toen de Vertrouwensmannen en le Poole elkaar ’s middags weer ontmoetten op de kamer van mr. de Lint (veiligheidshalve waren zij niet samen van Leiden naar Den Haag gereisd), liet de ‘Geallieerde commandant’ nog op zich wachten, ‘Eisenhower (was) er niet’, zei le Poole later.² Men had dus even de tijd om verdere maatregelen te nemen – daarmee viel men midden in de problemen.

Om te beginnen betwistte de Lint, die nog van niets wist, de bevoegdheid van de Vertrouwensmannen om regelingen, welke ook, af te kondigen; hij zei dat dat de exclusieve bevoegdheid was van de OD. Hem werd duidelijk gemaakt dat hij de zaak verkeerd zag – nadien kon men aan het werk gaan. De proclamatie werd definitief vastgesteld en aan een drukker doorgegeven.³ Vervolgens kwam aan de orde wie bij de bevrijding zouden optreden als hoofden van de verschillende departementen. ‘Voor Buitenlandse Zaken en Defensie bestond’, vertelde Bosch na de bevrijding, ‘geen haast omdat deze door de regering zouden worden verzorgd.’⁴ De in ’43 afgetreden secretaris-generaal van waterstaat, mr.

¹ Getuige J. le Poole, *Enq.*, dl. V c, p. 520. ² A.v. ³ Koeriers van de OD hebben de gedrukte exemplaren rondgebracht bij de gewestelijke commandanten van de OD. ⁴ D. D. Vollgraff: ‘Verslag van een onderhoud met L. H. N. Bosch ridder van Rosenthal’ (1947), p. 12 (*Enq.*, g en h, gestenc. bijl. 88).